

Handleiding ontwikkelingsperspectief

Datum: februari 2016.

Geschreven door: Rosalie Matthijsse, Karin Siemons, Angela Hoogesteger, Judith Koers

Algemeen

Onderwijs is erop gericht de leerling kennis en vaardigheden te laten ontwikkelen om zich zodoende voor te bereiden op een (vervolg)opleiding en een passende plek in de samenleving. Passend onderwijs heeft als doel zoveel mogelijk leerlingen, waarvoor dit haalbaar is, dit perspectief binnen het regulier onderwijs te laten realiseren. Er wordt hierbij voornamelijk uitgegaan van de sterke kanten en mogelijkheden van de leerling.

Sommige leerlingen worden in hun ontwikkeling belemmerd door bijvoorbeeld problemen op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling, leren, gedrag en/of wanneer sprake is van een lichamelijke beperking. Bij deze groep leerlingen wordt extra gekeken naar de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften die leerlingen hebben om zich zo optimaal mogelijk te kunnen ontwikkelen binnen het regulier voortgezet onderwijs met als doel een diploma te behalen. Leerlingen die op basis van deze behoeften extra ondersteuning nodig hebben en waarbij de basisondersteuning van de school niet toereikend is, krijgen dit vanuit de breedteondersteuning op school.

Hiervoor dient een ontwikkelingsperspectiefplan (hierna: OPP) te worden opgesteld ter documentatie en verantwoording van deze ondersteuning. Dit document dient tevens als leidraad voor evaluatie van de ondersteuning. In het OPP staat de leerling met zijn achtergrond, bevorderende en belemmerende factoren centraal en wordt vermeld wat de leerling nodig heeft om de beoogde doelen te behalen. Het OPP dient als wegwijzer om tot de juiste ondersteuning te komen. Wanneer er een lichte hulpvraag is, waarbij een enkelvoudige, kortdurende interventie vanuit de breedteondersteuning ingezet wordt, kan de 'light'-versie van het OPP ingevuld worden. Wanneer er sprake is van een complexe hulpvraag of wanneer er sprake is van structurele, langdurige ondersteuning dient de 'reguliere' versie van het OPP ingevuld te worden.

In deze handleiding wordt stapsgewijs weergegeven hoe het OPP ingevuld kan worden.

De Eerste Kamer heeft op 7 februari 2017 ingestemd met het wetsvoorstel om ouders instemmingsrecht te geven op het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief (OPP). In oktober 2016 ging de Tweede Kamer hier al mee akkoord. Met de nieuwe wet wordt het zogenaamde handelingsdeel van het OPP afhankelijk van de instemming van ouders. In dit handelingsdeel staat welke ondersteuning de school wil organiseren voor leerlingen met een zorgbehoefte, om het gewenste ontwikkelingsperspectief te behalen. Het handelingsdeel van het OPP kan door de invoering van de nieuwe wet enkel worden vastgesteld, wanneer ouders instemming verlenen. Voor het overige deel geldt dat scholen hier op overeenstemming gericht overleg over dienen te voeren met ouders. Op deze onderdelen is geen instemming van de ouders verplicht. In het OPP zal een onderscheid worden gemaakt tussen het schooleigen deel waar ouders voor gezien tekenen en het handelingsdeel waarin ouders instemmingsrecht hebben.

Inhoudsopgave

Persoonsgegevens	3
Versie	3
Uitstroomperspectief	3
Lichte kortdurende ondersteuning ('light' versie)	4
Situatieschets	4
Hulpvraag/hulpvragen	4
Doel(en) kortdurende ondersteuning	4
Actiepunten	5
Evaluatie	5
Visie ouders	5
Handtekening	5
Structurele ondersteuning	6
Integratief beeld	6
Aanvullende diagnostische gegevens	7
Drempelonderzoek/LVS	7
CITO-VAS	8
Bevorderende en belemmerende factoren	8
Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften	11
Doelen extra ondersteuning en maatregelen/acties	12
Overige acties	13
Evaluatie	14
Visie ouders	14
Handtekening	14

Persoonsgegevens

Vul hier de persoonsgegevens van de leerling in. **Let op: pas ieder schooljaar rechtsboven het schooljaar aan.**

Versie

Geef aan of het om een enkelvoudige, kortdurende interventie (de 'light' versie) gaat of om een complexe hulpvraag en/of structurele ondersteuning (volledige versie). Aan de hand van het ondersteuningsplan van de school moet worden bepaald welke ondersteuning in welke versie wordt beschreven.

De 'light' versie kan ingezet worden bij een kortdurende training (rots en water training, studievaardigheidstraining, etc.) of kortdurende begeleiding (bijvoorbeeld bij de overstap van school A naar school B, start van het schooljaar, rond toetsweken/examenperiodes).

De volledige versie kan ingezet worden wanneer er sprake is van (structurele) begeleiding voor langere tijd, meerdere trainingen, training in combinatie met individuele begeleiding, begeleiding in de klas, enz.

NB. Wanneer direct duidelijk is dat het om structurele ondersteuning gaat, hoeft de 'light' versie van het OPP niet ingevuld te worden.

Als gebruikt gemaakt wordt van de 'light' versie maar dit blijkt na evaluatie onvoldoende ondersteuning te bieden, kan overgegaan worden op het volledige OPP.

Uitstroomperspectief

Vul voor het huidige schooljaar in op welk niveau de leerling onderwijs volgt en op welk niveau (uitstroomprofiel) de leerling naar verwachting een diploma kan behalen. Bij 'toelichting' kan aangegeven worden wanneer er wisselingen hebben plaatsgevonden in het uitstroomperspectief of als de verwachting van ouders/basisschool niet overeenkomt met de VO school. Het OPP is dynamisch: wanneer jaarlijks breedteondersteuning wordt ingezet is hier het uitstroomperspectief van meerdere schooljaren terug te vinden.

Lichte kortdurende ondersteuning ('light' versie)

Situatieschets

Korte samenvatting van de problemen waar ondersteuning voor nodig is. Geef hierbij concreet aan op welke gebieden de leerling belemmerd wordt in zijn ontwikkeling en/of vastloopt.

Voorbeeld 1

X. zit in de brugklas van school Y. Tot op heden lijkt X. niet tot presteren te kunnen komen, doordat hij moeite heeft om zijn werk te plannen en organiseren. Hij heeft regelmatig het huiswerk niet af, zijn boeken niet bij zich of heeft onvoldoende geleerd voor een toets.

Voorbeeld 2

P. zit in de tweede klas VMBO TL op school O. Vorig jaar viel op dat P. moeite had om aansluiting te vinden in de groep. Ook dit jaar lijkt P. niet in staat om aansluiting te vinden in de klas. Uit nadere observatie blijkt dat P. zich onvoldoende sociale vaardigheden heeft eigengemaakt om contact te kunnen leggen en onderhouden met andere kinderen, waardoor zijn klasgenoten hem links laten liggen. P. is ongelukkig met deze situatie en zou graag wat meer contact willen hebben met zijn klasgenoten.

Hulpvraag/hulpvragen

Wat is de concrete vraag (vragen) die hieruit voort vloeit?

Voorbeeld 1:

- *Ondersteun X. met het verkrijgen van overzicht van de taken die hij voor school uit moet voeren.*
- *Leer X. planningsvaardigheden en leerstrategieën.*

Voorbeeld 2:

- *Leer P. de sociale vaardigheden om op gepaste wijze contact te leggen en te onderhouden met klasgenoten.*

Doel(en) kortdurende ondersteuning

Welke doelen dienen behaald te worden om het probleem op te lossen, wanneer is de leerling geholpen?

Voorbeeld 1:

Hoofddoel: X. is in staat om zijn werk te plannen en organiseren.

Subdoel 1: X. heeft op school de juiste spullen bij zich

Subdoel 2: X. maakt gebruik van een agenda/ leert te plannen

Subdoel 3: X. leert tijdig voor zijn toetsen/ X. leert de juiste studievoordigheden op te doen en toe te passen om toetsen voldoende te kunnen maken

Voorbeeld 2:

Hoofddoel: P. heeft aansluiting bij een aantal klasgenoten/medeleerlingen.

Subdoel 1: P. is in staat om op gepaste wijze contact te leggen met een ander.

Subdoel 2: P. leert te luisteren naar het verhaal van een ander.

Subdoel 3: P. leert om het gesprek over alledaagse zaken te voeren met een ander.

Actiepunten

Welke acties worden concreet uitgevoerd en wie voert dit uit om deze doelen te behalen? Bij de evaluatie wordt het kopje 'vervolg' ingevuld om weer te geven of het doel: is afgerond, bij wordt gesteld, wordt gecontinueerd, of dat er over wordt gegaan op inzet structurele ondersteuning.

Voorbeeld:

Subdoel 1

Wie: BPO-er

Wat: X. werkt met een aftekenlijst om ervoor te zorgen dat hij zijn tas op de juiste manier inpakt.

Startmoment: 01-01-2016

Vervolg: afgerond

Subdoel 2 + 3

Wie: BPO-er

Wat: X. neemt deel aan een cursus voor studievaardigheden zodat hij de juiste leerstrategieën aangeboden krijgt en leert toepassen. In de studievaardighedenbegeleiding wordt aandacht besteed aan het plannen en gebruiken van een agenda.

Wie: docenten

Wat: docenten geven X. studietips voor hun betreffende vak en maken een foutenanalyse met hem.

Evaluatie

Beschrijf hier kort of de leerling heeft geprofiteerd van de extra ondersteuning, hoe hij/zij dit heeft gedaan en wat hiervoor nodig is geweest. Bij vervolg wordt ingevuld wat voor vervolg wordt gegeven aan de ondersteuning.

Visie ouders

Hier kan aangegeven worden wat de visie van ouders is omtrent de ondersteuningsbehoeften van de leerling. Door middel van de uitroloptie wordt aangegeven of ouders al dan niet akkoord zijn. Op het moment dat zij niet dezelfde visie delen, dient aangevuld te worden hoe ouders/verzorgers aankijken tegen de inhoud van het OPP en de ondersteuning.

Handtekening

Ouders/verzorgers, leerling en bevoegd gezag van de school ondertekenen het OPP.

Structurele ondersteuning

A) **Schooleigen deel**

Integratief beeld

Samenvattend beeld van de leerling. Dit beeld kan pas geschreven worden nadat alle overige informatie bij de overige kopjes is ingevuld (zie hieronder). Het integratief beeld schrijft u dus pas aan het einde van het OPP om een samenvattend beeld van de leerling te vormen. Het integratief beeld staat aan het begin van het document gesitueerd omdat dit onderdeel een globaal beeld geeft van de leerling en dit vaak door betrokkenen in eerste instantie wordt gelezen. Onderdelen die altijd beschreven dienen te worden in het integratief beeld:

- Wie
- Leeftijd
- Klas
- Niveau
- Diagnose
- Schoolloopbaan (vorig jaar – huidig jaar) en evt. bijzonderheden hierin
- Schoolprestaties
- Vrije tijd
- Thuissituatie
- Samenvatting bevorderende factoren
- Samenvatting belemmerende factoren
- Hulpvragen
- Waar heeft de leerling ondersteuning in nodig (ondersteunings- en onderwijsbehoeften)
- Indien van toepassing: reden overgang 'light versie' naar 'structurele ondersteuning'.

Voorbeeld 1:

J. is een 14-jarig meisje dat in het tweede leerjaar op MAVO niveau onderwijs volgt. J. heeft de diagnose NF1 en heeft dyslexie. Hiernaast laat J. ook kenmerken van ADD zien en ten gevolge van NF 1 autistisch gerelateerde kenmerken. J. is een vriendelijk meisje dat zich open stelt op het moment dat zij zich op haar gemak voelt. Wanneer een situatie nieuw of onduidelijk is, laat zij een teruggetrokken houding zien. J. heeft aansluiting in de klas, maar heeft moeite om adequaat te reageren tijdens sociale interactie. J. laat zowel in de klas als tijdens het huiswerk maken zien veel tijd nodig te hebben om op te starten, omdat zij over alles lijkt te twijfelen. Ze heeft weinig vertrouwen in haar eigen kunnen en is hierin onzeker. Haar cijfers laten zien dat ze enorm goed kan presteren en dat zij de lat iets lager mag leggen voor zichzelf om meer rust te creëren. Ten gevolge van de lichamelijke beperkingen kost het J. veel energie om mee te komen op school. Op school zijn verschillende aanpassingen gedaan om J. minder overprikkeld en vermoeid thuis te laten komen. J. heeft vrijstelling voor LO. Door zowel motorische problemen, dyslexie, praktische zaken en concentratieproblemen heeft J. zeer veel moeite om zich voor langere tijd op haar schoolwerk te concentreren. J. heeft structureel, wekelijks ondersteuning nodig vanuit de begeleider passend onderwijs. Deze begeleiding helpt haar meer overzicht te verkrijgen over haar schoolwerk. Hiernaast heeft zij het nodig om door de week heen gecoacht te worden, waarbij zaken waar zij tegen aanloopt besproken

kunnen worden. De individuele ondersteuning richt zich ook op het creëren van een realistisch verwachtingspatroon en verminderen/reguleren van irrealistische gedachten. Docenten dienen op de hoogte te zijn van haar beperkingen, zodat zij hier ook tijdens de lessen rekening mee kunnen houden.

Voorbeeld 2:

S. is een 15 jarige jongen met de diagnoses PDD-NOS en ADD. Verstandelijk functioneert S. op laaggemiddeld intelligentieniveau (WISC III TIQ 81, VIQ 86, PIQ 80). S. volgt onderwijs op kader niveau en zit in het derde leerjaar. Het gezin heeft 3 jaar in Amerika gewoond. Sinds januari 2015 zijn zij weer terug en is S. gestart op X (school). S. is een doorgaans vrolijke, impulsieve jongen. Hij heeft een positieve houding. S. heeft veel behoefte aan duidelijkheid en structuur maar kan dit zelf niet aanbrengen. S. heeft moeite om verbanden te leggen tussen verschillende onderdelen. Taalbegrip is lastig voor S., zoals ook het verbaal uiten van zijn handelen/gedachten. Hij is warrig en onvoldoende kernachtig in het onderhouden van contacten en contactname met anderen. S. voelt zich niet altijd op zijn gemak bij anderen. S. heeft moeite met opkomen voor zichzelf en zijn grens aan te geven bij anderen. Hij blijft vooral binnen zijn eigen belevingswereld. S. besteedt onvoldoende aandacht aan details. Hij dwaalt af met zijn gedachten en is snel afgeleid door dingen in zijn omgeving. Hij lijkt niet te luisteren en lijkt moeite te hebben met opvolgen van aanwijzingen in groepsverband. Zijn werktempo is traag. Een schooldag is erg vermoeiend voor S. S. heeft een 'het komt wel goed houding'. Hij vergeet veel en heeft moeite met plannen en organiseren. S. overziet niet wat hij wanneer moet doen om zijn taken op tijd af te ronden. Hij heeft moeite om zich na schooltijd te zetten tot huiswerktaken. Ouders zijn betrokken. S. heeft thuis ook veel aansturing van zijn ouders nodig om tot actie te komen. Zijn ouders ondersteunen hem thuis veel bij schooltaken. Ten gevolge van zijn belemmeringen heeft S. het nodig om individuele begeleiding te krijgen gericht op het plannen en organiseren van zijn schoolwerk, het vergaren van kennis over zijn diagnoses en het verkrijgen van inzicht in zijn problematiek. Hiernaast is het belangrijk dat S. gaat leren meer voor zichzelf op te komen, meer weerbaar te worden en leert gericht hulpvragen te stellen. Docenten dienen in te spelen op zijn behoefte om regelmatig individuele aansturing te krijgen en opdrachten in kleine, korte stapjes aangeboden te krijgen.

Intelligentie onderzoek

Geef aan welk intelligentie onderzoek is afgenomen en beschrijf kort welke resultaat is behaald.

IQ	Interpretatie
> 130	Zeer begaafd
121-130	Begaafd
111-120	Bovengemiddeld intelligent
90-110	Gemiddeld intelligent
80-89	Beneden gemiddeld intelligent
70-79	Moeilijk lerend niveau
50-69	Lichte verstandelijke beperking

Aanvullende diagnostische gegevens

Hier kan worden aangegeven wat bekend is m.b.t. diagnostische gegevens (lees: diagnoses, bijzonderheden n.a.v. psychologische onderzoek).

Drempelonderzoek/LVS

Vul in welke scores de leerling heeft behaald eind groep 8. Alleen invullen indien relevant voor de school.

CITO-VAS

Voeg de meest recente CITO-VAS gegevens toe als afbeelding.

Toelichting

Indien nodig kan hier extra informatie worden ingevoerd. Bijvoorbeeld: scoort beduidend hoger/lager op dit onderdeel ten opzichte van het voorgaande jaar of scoort bij de taalverzorging op havo-niveau maar dit is niet in zijn cijfers terug te zien.

Bevorderende en belemmerende factoren

Vul per ontwikkelingsgebied in wat bevorderend/belemmerend is voor deze leerling. Wat helpt of belemmert deze leerling op school? Van belang is dat de factoren zo concreet mogelijk worden geformuleerd, zodat er een duidelijk beeld ontstaat. Indien relevant kunnen meerdere ontwikkelingsgebieden ingevuld worden. Het is geen verplichting om alle ontwikkelingsgebieden in te vullen.

Voorbeeld FOUT

Ontwikkelingsgebied	Bevorderend	Belemmerend
<i>Taak-werkhouding</i>	<i>-Taak-werkhouding is goed.</i>	<i>-kijkt om zich heen.</i>

Voorbeeld GOED

Ontwikkelingsgebied	Bevorderend	Belemmerend
<i>Taak-werkhouding</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Stelt hulpvragen in de klas aan de docent. - Heeft zijn huiswerk in orde. - Kan zelfstandig werken. 	<ul style="list-style-type: none"> - Heeft moeite zich te concentreren: wordt afgeleid door omgevingsgeluiden. - Heeft moeite om aangeleerde studievaardigheden zelfstandig te gebruiken.

Onderwerpen waar aan gedacht kan worden bij het invullen van deze factoren:

Ontwikkelingsgebied	
<i>Sociaal-emotioneel</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Sociale vaardigheden: is wel/niet in staat contact te leggen, is wel/niet in staat contact(en) te onderhouden - Sociaal inzicht: kan wel/niet emoties herkennen bij zichzelf en/of anderen - Beïnvloedbaar - Kenmerken van eventuele kindeigen problematiek: bijvoorbeeld reageert impulsief

	<ul style="list-style-type: none"> - Wijze van contactname: initiatief, wederkerigheid, onderhouden, verschil volwassenen en leeftijdsgenoten - Inlevingsvermogen/ empathisch vermogen - Manier van samenwerken: leiding nemen, afwachtend, volgend, eenling, passief, meewerkend - Om hulp vragen/ hulp bieden - Stemming, vertrouwen in zichzelf en de ander, spanningen - Zelfredzaamheid - Omgaan met emoties/emotieregulatie: bijvoorbeeld uit overprikkeling in huilen, snel aangeslagen - Internaliserend: kenmerken van de leerling waar het kind met name zelf last heeft. (angst/ spanning/ teruggetrokken) - Externaliserend: kenmerken van de leerling waar het kind en de omgeving last van hebben. (druk gedrag/ ongeremd) - Omgaan met veranderingen
<i>Communicatieve vaardigheden</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Om hulp vragen/ hulp bieden - Grote/kleine woordenschat - Kan emoties wel/niet verwoorden
<i>Cognitieve ontwikkeling</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Bijzonderheden met betrekking tot executieve functies: concentratie, impulsbeheersing, planning en organisatie, star/ rigide denken, flexibiliteit, geheugen, informatie verwerking - Bijzonderheden met betrekking tot het intelligentieprofiel
<i>Taak-werkhouding (gericht op schoolse functioneren)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Concentratie/ aandachtspanne - Afleidbaarheid: richt zich op zijn eigen werk, leidt anderen niet af - Taakgerichtheid - Motivatie - Omgang met de docent, omgaan met regels en afspraken - Spanningsboog - Vragen stellen/ om uitleg vragen/ wijze van aangeven dat hij iets niet begrijpt - Planning en organisatie - Spullen bij zich hebben/ op orde hebben - Huiswerkattitude - Werkverzorging - Omgaan met instructie: is gericht op instructie,

	<p>omgaan met klassikale instructie, 1 op 1 instructie, heeft herhaalde instructie nodig, omgaan met visuele en auditieve instructie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zelfstandig werken - Kan instructie omzetten naar handelen. - Leerstijl: denker, doener, beslisser, dromer
<i>Didactische ontwikkeling</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Opvallendheden m.b.t. de leerachterstanden: bijv. motivatieproblemen, of bij specifiek vak. - Leerstoornis zoals dyslexie of dyscalculie - Opvallende kenmerken leerontwikkeling en schoolverloop: bijvoorbeeld achter blijven van spraak, afwezigheid, schoolwisselingen, sterk wisselende resultaten
<i>Medische ontwikkeling</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Medicijngebruik - Medische aandoening - Onverklaarbare lichamelijke klachten - Postuur - Lichamelijke klachten zoals: incontinentie, hoofdpijn, buikpijn, flauwvallen, hyperventilatie, vermoeidheid, misselijkheid
<i>Motorische ontwikkeling</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Bijzonderheden met betrekking tot de fijne en grove motoriek - Opvallendheden met betrekking tot schrijfmotoriek
<i>Thuisituatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Omschrijving van het gezin - Woonsituatie - Scheiding - Ouderschapsplan - Financiële situatie - Ziekte in het gezin of directe familieleden. - Ondersteuning door iemand van de directe omgeving aan het gezin/ netwerk. - Hoe is het contact tussen kind en vader, kind en moeder, kind en broers? - Hoe is het contact tussen ouders onderling en evt. nieuwe partners? - Belangrijke gebeurtenissen in/ voor het gezin.

NB. Het is belangrijk om in het OPP aan te geven of er sprake is van schoolverzuim. Als er sprake is van schoolverzuim kan dit verschillende onderliggende oorzaken hebben. Daarom is hier geen apart kopje voor vermeld maar kan het bij één of meerdere van de ontwikkelingsgebieden geplaatst worden. Hierbij valt te denken aan:

Sociaal-emotioneel

Er is sprake van schoolverzuim als gevolg van angst, depressie, etc.

Cognitieve ontwikkeling

De leerling wordt overvraagd op school, etc.

Taak-werkhouding

Er is sprake van schoolverzuim als gevolg van een geringe motivatie voor school, spijbelen, etc.

Medisch

Er is sprake van verzuim als gevolg van een chronische aandoening, een ziekte, (heftige) allergieën, etc.

Thuisituatie

Er is sprake van verzuim, doordat ouders het kind om reden X thuis houden, etc.

Verzuim is in alle gevallen een belemmerende factor. Wanneer bepaalde acties/maatregelen zijn ingezet, zoals inzet van het m@zI-traject, afstemming met externe hulpverlening, aangepast lesrooster, en dit is helpend voor de leerling kan dit als bevorderende factor worden ingezet. Indien er sprake is geweest van schoolverzuim in eerdere schooljaren, is het belangrijk dit te vermelden in het OPP zodat alle betrokkenen hier alert op kunnen zijn.

Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften

Vul per domein in wat de leerling nodig heeft op de volgende gebieden om goed te kunnen functioneren. Hiernaast is het belangrijk dat hier ook aandacht is voor de ondersteuning aan docenten, zodat zij de leerling zo optimaal mogelijk kunnen begeleiden. Welke ondersteuning heeft de docent nodig om de behoeften te kunnen realiseren?

In de klas	<ul style="list-style-type: none"> - Plaats in de klas (voorin/achterin, wel of niet naast een leerling, etc.) - Docenten die op de hoogte zijn van de ondersteuningsbehoeften van de leerling - Begeleide inoefening als de leerling met een opdracht start - Extra of andere leerstof, opdrachten, materialen - Structureren van een opdracht of taak (stappenplannen, schema's, checklists) - Ondersteuning bij het plannen en uitvoeren van het huiswerk - Leerling heeft een instructie nodig waarbij de leraar voordoet en hardop mee denkt (modellering) - De leerling heeft een instructie nodig waarbij het doel en het waarom van de opdrachten besproken wordt - Docenten zijn op de hoogte van de ondersteuningsbehoeften van de leerling en de
------------	--

	<p>afspraken die zijn gemaakt</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er zijn handelingsadviezen nodig voor docenten m.b.t. de aanpak, diagnoses, etc. - De leerling heeft een leraar nodig die vrije situaties voor structureert
Interactie medeleerlingen/docenten	<ul style="list-style-type: none"> - Manier van communiceren: direct, verbaal, visueel (<i>voorbeeld: docent dient directe instructie te geven of docent dient korte en eenduidige instructie te geven of docent dient verbale instructie te ondersteunen met visuele plaatjes</i>) - Samenwerken: wel/niet? - Individuele uitleg bij vrijere opdrachten - Stappenplannen - Extra (verlengde) instructie naast de groepsinstructie - Visualiseren of schematiseren van de instructie - Groepsgenoten ondersteuning laten bieden (tutorleren, maatjeswerk) - Leerling heeft feedback nodig waarbij de succeservaringen worden benadrukt ('je hebt zeven sommen goed', in plaats van drie fout) - Leerling heeft feedback nodig die gericht is op het bevorderen van de zelfstandigheid - De leerling heeft groepsgenoten nodig die hem/haar laten zien en vertellen hoe je samen kan werken op een fijne manier - De leerling heeft groepsgenoten nodig waarbij hij/zij zich prettig voelt - De leerling heeft een leraar nodig die (regelmatig) bevraagt waar/hij zij aan zit te denken
Buiten de klas	<ul style="list-style-type: none"> - Time-out ruimte - Aparte plek om fiets te stallen - Rustige plek om te pauzeren - Opstartgesprekken - Begeleiding, gericht op bijvoorbeeld ondersteuning bij het plannen en uitvoeren van het huiswerk
Bijzondere faciliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Dubbel boekenpakket - Tijdverlenging - Dyslexiepas - Laptopgebruik - Tekst-naar-spraak software
Samenwerking externe partners	<ul style="list-style-type: none"> - Invullen indien er sprake is van samenwerking met externe partijen, zoals psychologische hulp, leerplichtambtenaar, studiebegeleiding, jeugdprofessional etc.

Overig	- Docent ontvangt literatuur m.b.t. de diagnose(s) van de leerling
--------	--

Hier eindigt het schooleigen deel. Met ouders wordt hierover een op overeenstemming gericht overleg gevoerd. Ouders tekenen hier voor gezien.

B) Handelingsdeel

Doelen extra ondersteuning en maatregelen/acties

Welke doelen worden gesteld? Doel van de extra ondersteuning is dat de leerling de ondersteuning krijgt die hij/zij nodig heeft. Omschrijf onder dit kopje welke doelen behaald dienen te worden. Deze doelen volgen logischerwijs uit de bevorderende en belemmerende factoren en de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling. Er wordt ingevuld welke actiepunten worden ingezet om het doel te bereiken, wie dit uitvoert en wat het startmoment is.

Tijdens de tussentijdse evaluatie en/of de eindevaluatie kan bepaald worden in hoeverre deze wel/niet behaald zijn en wat het vervolg hiervan is.

Voorbeeld 1:

Doel: X. kan zijn eigen huiswerk plannen en kan zich aan deze planning houden.

Actiepunten naar aanleiding van doel: cursus studievaardigheden

Betrokkenen: BPO

Startdatum: 01-01-2016

Datum Evaluatie: 01-07-2016

Vervolg: Behaald

Voorbeeld 2:

Doel: X. heeft meer inzicht in zijn eigen gedrag en kent gedragsalternatieven.

Actiepunten naar aanleiding van doel: individuele begeleiding gericht op het spiegelen van het gedrag en het aanbieden van gedragsalternatieven waar X. naar kan handelen.

Time-outpas.

Betrokkenen: BPO + alle docenten.

Startdatum: 01-01-2016

Datum Evaluatie: 01-07-2016

Vervolg: Continuëren

Overige acties

Omschrijf hier overige relevante acties die zijn genomen binnen en buiten school, die niet gekoppeld kunnen worden aan de eerder opgestelde doelen maar die wel van belang zijn voor de ontwikkeling van de leerling. Geef aan of deze acties nog lopen of dat deze zijn afgerond. Indien bekend, is het belangrijk dat het resultaat wordt benoemd.

Waar kun je aan denken:

- Inbreng IZO/ZAT
- Contact school-ouders
- Betrokken externe hulpverlening
- Bijles (thuis of huiswerkklas op school)

- Training buiten/binnen school

Voorbeeld 1

Datum: 01-01-2016

Actie: inzet psycholoog GGZ

Resultaat: X. zit goed in zijn vel en heeft meer aansluiting bij klasgenoten

Voorbeeld 2

Datum: 01-01-2016

Actie: inbreng IZO

Resultaat: BPO'er gaat observeren in de klas. .

Voorbeeld 3:

Datum: 01-01-2016

Actie: Thuis krijgt de leerling huiswerkbegeleiding van X (instantie).

Resultaat: Cijfers gaan omhoog en Y. heeft meer overzicht over zijn schoolwerk.

Hier eindigt het handelingsdeel. Het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief wordt vastgesteld nadat de ouders hiermee hebben ingestemd. Ouders tekenen hier voor akkoord en geven hun visie weer.

NB. De school moet het overleg met ouders voortzetten zolang zij nog niet tot overeenstemming zijn gekomen over de ondersteuning en begeleiding die de leerling nodig heeft. Wanneer de school (nog) geen overeenstemming heeft bereikt met de ouders over het handelingsdeel, betekent dit niet dat de school de leerling niet meer kan of zou hoeven te begeleiden. Scholen moeten hun leerlingen in alle gevallen de nodige begeleiding bieden.

Evaluatie

Met ouders wordt minimaal twee keer per jaar geëvalueerd welk effect de breedteondersteuning heeft gehad. Er wordt besproken hoe het thuis gaat, hoe het op school gaat en indien nodig overige zaken. Aan de hand van de opgestelde doelen wordt gekeken hoe de leerling zich heeft ontwikkeld en welke vervolgacties nodig zijn met betrekking tot het verdere schooljaar of het volgende schooljaar. Onder het kopje 'Doelen extra ondersteuning en maatregelen/acties' wordt alleen aangegeven wat het vervolg is m.b.t. het doel en onder het kopje 'Evaluatie' wordt hier inhoudelijk op in gegaan.

Bij het schrijven van de evaluatie kan worden gedacht aan de volgende onderwerpen:

- Voor hoe lang en met welke continuïteit is breedteondersteuning geboden;
- Wat is het effect geweest van de breedteondersteuning/ zijn de doelen behaald en wat is het vervolg;
- Resultaat van de breedteondersteuning (de leerling valt weer onder de basisondersteuning, de breedteondersteuning moet worden verlengd, de leerling heeft alsnog een TLV voor plaatsing in het VSO gekregen);
- Het bevorderingsresultaat van de leerling (over naar de volgende klas/ diploma behaald, doubleren, afstroom naar een lager onderwijsniveau, de

leerling zit thuis en volgt momenteel geen onderwijs, de leerling is uitgestroomd).

Visie ouders

Hier kan aangegeven worden wat de visie van ouders is omtrent de leerling. Door middel van de uitroloptie wordt aangegeven of ouders al dan niet akkoord zijn. Op het moment dat zij niet dezelfde visie delen, dient aangevuld te worden hoe ouders/verzorgers aankijken tegen de inhoud van het OPP en de ondersteuning. Zeker wanneer er sprake is van een TLV aanvraag, is het van belang dat de visie van ouders wordt meegenomen. Zijn zij het eens met de TLV aanvraag, waarom wel, waarom niet?

Handtekening

Ouders/verzorgers, leerling en bevoegd gezag van de school ondertekenen het OPP.

Let op!

Bijlagen bij een TLV aanvraag:

- Rapportcijfers
- Document toestemming delen dossiergegevens